

TEMA: REJSER

Jeppe Aakjær	1866-1930
Nanna Aakjær	1874-1962
Solvejg (datter)	1908-2001
Esben (søn)	1911-1958

Familien Aakjær rejser meget. I dette hæfte vil du få et lille indblik i hvordan først Jeppe og senere hans familie rejste rundt i Danmark og udlandet.

Esben og Solvejg på besøg i Gentofte.

Esben og Solvejg på besøg ved havet.

Materialet er ikke tilrettelagt for et bestemt klassetrin.

En lille introduktion til emnet:

Når vi skal tale om rejser i forbindelse med Jeppe Aakjær, så er det fordi han rejste rigtig meget rundt i Danmark. Han boede i mange år i København og så rejste han hjem til Jylland for at besøge sin familie og sine venner. I sin ungdom holdt han mange foredrag om tidens emner. Det foregik bl.a. i storstuen hos private venner. Senere rejste han rundt til forsamlingshuse, hvor han læste op af sin digtning og holdt foredrag.

Han rejste også rundt i Europa, bl.a. fordi han var så heldig, at han, i 1906, havde fået et legat til at rejse for. Her besøgte han Tyskland, Østrig, Frankrig, Holland m.fl. samt Skotland.

Jeppes kone, Nanna, fik sin uddannelse i den svenske hovedstad Stockholm og Englands hovedstad London. Her boede hun hos en søster og svoger, som arbejdede der. Hun havde nogle søskende, som emigrerede til USA. Jeppe og Nanna kom aldrig derover på besøg, men Nannas mor rejste derover 7 gange.

På Jenle findes de store kister, hun havde med på turen. Og hun havde også gaver med hjem til familien, nogle af disse kan du også se her på Jenle.

Jeppe og Nannas børn, Solvejg og Esben rejste også rundt i Europa. Ja! Esben rejste faktisk rundt i store dele af verden. På Jenle kan man se hans "rejseskab".

Ved at arbejde med Jeppe Aakjærs liv og færd i et rejseperspektiv, følger vi udviklingen indenfor de forskellige transportmuligheder, som han og hans familie har gjort brug af gennem ca. 100 år. Det forhåndenværende materiale er tænkt som inspiration til at arbejdet og der kan søges meget andet materiale på nettet, bl.a. på EMU og på de opgivne links, på biblioteker og museer.

Jeg har i teksten påpeget de effekter man kan se på Jenle i fysisk form. Et besøg på Jenle giver et fantastisk indblik i familien Aakjærs liv og færd.

Du kan finde mange oplysninger om Jeppe Aakjær på www.jenle.dk

Fotos i materialet er fra Jenles fotoalbums.

1: På gåben.

Jeppe Aakjær:

Jeppe havde 3 km. til sin skole i Fly. Han gik eller løb, alt efter hvor sent han var på den. Han skulle jo først passe et stykke arbejde, inden han kunne komme af sted til skolen. Han voksede op på en gård og han hjalp med at genne dyrene på græs. Om sommeren kom han ikke i skole hver dag, men så skulle han have indhentet det forsømte om vinteren.

Da han var 9-10 år skulle han ud at tjene, fordi hans familie ikke havde mad og plads nok til de mange børn.

Han skulle være hjorddreng i Fly hos en gårdmand Frederik Olsen. Han skulle bo her en hel sommer. Han går sammen med sin mor de 3 km. derop og imellem dem bærer de den lille blå hyrdekiste, hvori Jeppe har alle sine ejendele.

Han skriver i sine erindringer: ”Store sager var der ikke i det lille skrin, et par strømper og et par ekstra benklæder, et lille kræmmerhus med en halv snes rosiner og en knald brun sukker fandt jeg i en læddike i skrinet, da mor havde sagt mig farvel.” Hyrdekisten ses på arbejdsværelset på Jenle.

Forslag: Lyt til lydfil, Jeppe Aakjærs erindringer.

Snak om hjorddrengens arbejde.

Evt. inddragelse af novellen: Da hyrdedrengen skulle i Skoven. Findes som lydfil i original udgave og i forkortet udgave.

2: Med hestevogn.

Da Jeppe er 15 år kommer han på højskole – det, som vi kalder efterskole i dag – ovre i Staby på Vestkysten.

Jeppes lærer i Fly, Lærer Jakobsen, rejste med Jeppe over til skolen i Staby – det er Jeppes første rejse længere væk fra hjemmet. De blev sikkert kørt i hestevogn fra

Åkjær til Skive og herfra rejste de med tog til Ulfborg. Herfra er de sikkert igen kørt med hestevogn til Staby eller de er gået de to km. fra stationen til Højskolen.

Forslag til opgaver: søg på forskellige typer hestevogne.

Udenfor på Jenle kan du se en hestevogn, som blev brugt til markarbejde.

Der bliver høstet med selvbinder.

Jeppe Aakjær ved høstarbejdet.

Da Jeppe er ca. 15-16 år begynder han at indsamle historier og "eventyr" hos de gamle på egnen. Han går mange km. rundt på besøg. Er vejret godt går han i bare fødder over markerne og på hjulvejene, er vejret dårligt har han nogle gamle støvler at tage på. Historierne, han får fortalt, skriver han ned og sender til en mand i Vejle, Evald Tang Kristensen. Mange af disse gamle historier er derfor gemt for eftertiden.

Da Jeppe bliver lidt ældre begynder han at holde foredrag rundt hos forskellige folk, gerne hos gårdmænd. Her bliver der gjort plads i den store stue og der bliver inviteret folk til at komme og høre, hvad Jeppe fortæller om et eller andet emne. Han sover der om natten, hvis det er langt hjemmefra. Måske får han et par kroner i løn for foredraget, til gengæld fortæller han, hvad der sker rundt i landet og på de egne, hvor

han kommer gennem og måske har han også nyheder fra det store udland. Han læser mange bøger og han læser aviser - hvis han kan få fat på nogle – på den måde er han med til at sprede nyhederne på landet.

Jeppe kan godt gå på vandreture i mange dage. Så går han ind til folk, han ikke kender og beder om mad og natlogi. De fleste vil gerne have ham på besøg, fordi han fortæller de nyheder, han kender og han læser også gerne op af en bog. På disse vandreture har han bare en lille taske med, hvori han har sit habengut ”et par strømper, en redekam og en højskolesangbog.”

Forslag: Lydfil, Fra Jeppe Aakjærs erindringer.

3: Togrejser.

Jeppe flytter til København, da han er ca. 18 år og han får senere et arbejde med at skrive referater inde fra Folketinget. Disse referater, bliver så sendt med tog hver dag herfra til forskellige byer i Jylland. Her henter avisen det referat, som de har bestilt Jeppe til at skrive og så kan de trykke det og få det i avisen næste dag.

Jeppe flytter til København for at læse til lærer. Han rejser med tog fra Skive til København. Fra sit hjem i Åkjær og til Banegården i Skive må han få en til at køre sig i hestevogn ellers må han gå derind, der er ca. 10km.

Han rejser flere gange om året ml. København og Skive, ligesom han også rejser med tog til andre byer i Danmark, når han skal besøge venner.

Forslag: links til: Danmarks Jernbanemuseum, www.jernbanemuseet.dk/

Djurslands Jernbanemuseum; www.djbm.dk . Her er der mange fotos af tog gennem tiderne.

4: Cyklen.

I 1905 bliver han tilbudt at købe et stykke jord – her hvor Jenle nu ligger – og han cykler herud fra Skive. Der var ikke nogen rigtig vej herud, kun hjulspor førte fra Fur Landevejen herved.

Forslag : links til Danmarks Cykelmuseum i Ålestrup, www.cykelmuseum.dk/

Og andre relevante links.

Solvejg på cykel.

Jeppe og Nanna flytter til Jenle i 1907 og når de skal herfra på besøg eller ind til byen at handle må de enten cykle eller køre med hestevogn.

Nanna og Jeppe rejser tit med tog til hovedstaden og så har de nogle store rejsetasker med. Dem kan du se på Jenles museum.

5: Bilen.

I 1923 køber Jeppe en bil, men han får ikke taget kørekort, så han har en karl til at køre bilen, når han skal ud.

På et år kørte de 20.000 km., når Jeppe skulle ud t til foredrag og familien skulle ud til andre kulturelle arrangementer.

Nanna og Solvejg klar til at stige ind i bilen.

Forslag: Se billeder fra forskellige automobilmuseer, bl.a.

www.jyskautomobilmuseum.dk

6: Skibsfart.

Nanna har 4 søskende, som emigrerer til USA i løbet af 1890'erne. De rejser med dampskib derover. De håber, at de kan få et godt arbejde og komme til at tjene flere penge end i Danmark. Nanna og Jeppe kommer aldrig over at besøge dem, men det gør Nannas mor. Hun rejser derover på besøg 7 gange. Den sidste gang, hun er på besøg derovre er i 1913, da er hun over 70 år gammel. I 1914 kommer verdenskrigen og så bliver det farligt at sejle over Atlanten.

Hun sejler derover, en sejltur, som varer ca. 14 dage.

Forslag til arbejdsopgaver: Se Edvard Pedersens malerier: Ankomst, Afsked.

Arbejdsopgaver hertil kan findes på hjemmesiden Aros, Århus Kunstmuseum,

www.aros.dk

Billeder på nettet af dampskibe.

Hun har nogle store kister med. Heri har hun sin bagage og ting fra familien i Danmark til familien i USA. Når hun rejser hjem, har hun fået nye ting i kisterne, for nu har hun gaver med fra familien i USA til Familien i Danmark.

På Jenle kan du hendes store rejsekister og du kan se en termokande, som hun har med hjem til Nanna fra Nannas søskende. Det er sikkert en af de første termokander i Danmark.

7: Fly.

Nanna og Jeppes børn, Solvejg og Esben rejser også meget. Solvejg og Esben følges ad ned gennem i Europa, det er i 1938.

Esben og Solvejg i tyrkisk bad i Budapest. 1938.

Esben rejser videre, for han skal til USA, hvor han har fået noget arbejde. Så kommer 2. Verdenskrig og Esben melder sig til tjeneste i royal Air Force. Det betyder, at han nu skal være med i krig og han skal være med på en flyvemaskine, som skal bombe nogle fjendtlige skibe.

Træningsfly.

Efter krigen rejser Esben rundt i store dele af verden.

Du kan se hans enorme rejseskab på Jenles museum.

Nu kan man flyve rundt til mange forskellige steder i verden. Det varer f.eks. ca. ti timer at flyve til Kina og til USA herfra. Og man kan flyve til England på 1 1/2 time.

Mennesket har været på månen, bliver det måske en turistattraktion i fremtiden?

Forslag: Hvad betyder det for mennesket, at man kan komme hurtigt rundt i hele verden?

Og hvordan vil fremtiden mon forme sig indenfor transportområdet?